

La societat, al servei de l'economia?

*Cinefòrum. Curs 2011-12
Cinema per a estudiants*

3. I ara, què?

Organitza

PATROCINADORS

**AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDÈS**

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

Ja hem vist que el nostre sistema econòmic pateix crisis cada cert temps (Vídeo 1: *La Tulipmania* /Document 1: *La Tulipmania i altres crisis*). També hem explicat que la crisi actual prové, entre altres motius, de la falta de control amb la què es mou actualment el sector financer mundial (Vídeo 2 i Document 2: *Orígens de la crisi*).

Ara, per finalitzar, us proposem una reflexió sobre el nostre futur. A partir del que s'explica en aquests dos textos i al Vídeo 3: *La societat després de la crisi*, pensa quines respostes podríem donar, com a societat civil, per tal de corregir els problemes econòmics actuals.

Si entres a l'enllaç del text final (*La "revolució" islandesa*), que parla de com els islandesos han reaccionat davant la crisi, ens agradaria saber també la teva opinió al respecte. Creus que es podrien aplicar a la resta del món les mides preses per la població d'Islàndia? Raona la teva resposta.

Dues visions, dos mons

La Carta de les Nacions Unides i les institucions financeres internacionals (FMI, Banc Mundial) són resultat d'un mateix moment històric -la dècada de 1940- però se sustenten en uns principis i valors que s'han demostrat molt diferents. Sota l'aparent influència comuna del liberalisme i la importància de la persona, han donat llum a fills molt diferents i ara coexisteixen amb dinàmiques dispars i a desgrat.

La concentració global del poder econòmic -un possible nom real de la globalització en curs- camina en sentit oposat a la tendència iniciada amb la Declaració de Drets Humans de les Nacions Unides, el 1948, seguida de diversos pactes, convenis i conferències que han pressionat els Estats perquè reconguin drets democràtics universals i contribueixin a la instauració d'un poder judicial internacional que garanteixi aquests drets. Mentre la primera cerca i proclama la ciutadania econòmica (i assegurar el dret a la propietat privada com a prioritat), el dret internacional es basa en un concepte ètic i global de ciutadania.

Les organitzacions financeres internacionals, promogudes l'any 1944, així com l'Organització Mundial del Comerç nascuda el 1994, segueixen la lògica de la

relació entre Estats, de la concentració de poder, el seu funcionament escapa del control democràtic i no són instruments vàlids per plantar cara a la socialització de la riquesa, senzillament perquè la seva dinàmica les orienta a la creació i acumulació de riquesa i a l'estabilitat del sistema financer o comercial internacional, no al seu repartiment equitatiu.

Per contra, el sistema de Nacions Unides, que va néixer amb la incoherència del dret a veto de cinc Estats -tan onerosos per al bon govern mundial que gairebé es carrega l'invent-, duu en el seu germen l'objectiu de la preservació de drets individuals i de la seva universalització. Per aquest motiu, a pesar de tota la seva inconsistència, és un instrument vàlid per al futur encara que calguin reformes profundes per revitalitzar-lo i adaptar-lo als nous reptes. L'escenari global que vivim requereix modificar les regles de joc, perquè determinats organismes multilaterals tinguin autoritat real i poder coercitiu per fer complir a tots els actors els principis relatius als drets humans, la preservació de la pau o l'acció humanitària, per exemple. I això, seguint una lògica democràtica i no basada exclusivament en les relacions entre Estats.

El cinquè poder. La solidaritat activa. Xavier Masllorens.

Editorial Intermón Oxfam. Barcelona, 2004

El capital en el futuro imperfecto

... No hay razones para pensar que el futuro va a ser distinto. Al contrario, dada la dependencia de la economía real de la esfera financiera, realidades como el empleo, la eliminación de la pobreza, el mantenimiento del estado del bienestar, y en general la elevación de los niveles de vida de la población del mundo va a depender de lo que pase en la esfera financiera del mundo, la más globalizada y la más concentrada, en el sentido que, si bien su presencia e influencia es universal, se maneja desde muy pocos países, sobre todo desde los Estados Unidos. Más que nunca la salud del mundo del futuro va a depender de la salud de Wall Street. Eso nos lleva a pedir a Dios que la bolsa de Nueva York vaya bien... Para eso hay que encontrar medios y maneras de controlar la circulación internacional de capitales, fundamentalmente para impedir la propagación global de las crisis...

Los mercados financieros no sólo necesitan regulaciones externas -que sin duda son parte de la responsabilidad de las autoridades-, necesitan sobre todo «códigos de conducta», principios internos de autorregulación establecidos por los mismos operadores, aunque no sea más que para ganarse la confianza de los inversores y asegurar la supervivencia de las instituciones. Los inversores van a exigir cada vez más estos códigos de conducta y van a ser más selectivos en cuanto al destino de sus fondos... Las empresas financieras no tendrán más remedio que jugar limpio ante el cúmulo de procesos y

compensaciones que les aguardan en caso contrario. La corriente de la «inversión ética» gana terreno cada día. La inversión ética se ofrece a aquellos inversores que objetan a que sus ahorros o fondos de pensiones se empleen en financiar actividades o industrias socialmente reprobables, como industrias contaminantes, tabaco, armamento, u otros productos, según las preferencias éticas de cada cual. Hoy en día se ofrecen muchos de esos fondos éticos de inversión en que los inversores pueden decidir, por lo menos negativamente, cómo se emplean sus fondos... Es una operación que va a más y que puede contribuir, por medio de la competencia que hacen a otros fondos, a mejorar el entorno ético del mundo financiero.

De todas maneras no se puede ser demasiado optimista en esta materia. La «industria financiera» ha demostrado una capacidad increíble de inventar nuevos y más complejos productos para aventajar a los incautos. Por eso la regulación interior por medio de «códigos de conducta» tiene más probabilidades de éxito que la externa. Pero la regulación, que obviamente cada vez tiene que ser más técnica y compleja, no debe faltar. Al estado no sólo le interesa proteger a los ciudadanos que han invertido en productos financieros, también le interesa que los recursos financieros no se malgasten en operaciones de un riesgo excesivo, que suponen pérdidas para las empresas que incurren en ellos, pero también son pérdidas para la sociedad.

Razones para la esperanza (en un futuro imperfecto). Luis de Sebastián. Editorial Icaria. Barcelona 2003, p. 85-91

La “revolució” islandesa contra la crisi

Islàndia, un petit país de poc més de 300.000 habitants, s’ha convertit en tot un exemple d’organització social davant la greu situació econòmica en la que estaven immersos.

Si vols saber més sobre el tema, clica sobre el mapa del país i coneixeràs alguns detalls de com els islandesos s’han enfrontat a la crisi.

